

Eerherstel van de zegen

door Philip Troost

(uit: *Christus ontvangen*. Gereformeerd en charismatisch: leren van elkaar, Kampen 2006, blz. 213-217)

Als het nieuwe leven ontvangen wordt, is dat de zegen van God. Daarom heeft het zegenen altijd al een belangrijke plek gehad binnen het verbond met God. Nu hebben anderen over dat zegenen al uitgebreide studies verzorgd.¹ Ik roer het hier alleen nog kort aan, als een pleit voor eerherstel van de zegen in de onderlinge omgang van christenen. Omdat zegenen de manier is waardoor God het nieuwe leven geeft. Hoewel over een precieze definitie van het bijbelse woord voor zegenen, de schriftuitleggers wel met enige bescheidenheid spreken, is men het over twee dingen wel eens: bij zegenen komt er kracht van God mee en zegen gaat over groei en vruchtbaarheid. Het is levenskracht. Dat woorden kracht hebben, hoeft ons niet te verbazen. Als iemand je uitscheldt of je een compliment geeft, dan gebeurt er wat met je. Woorden doen je wat. Bij zegenen gaat het erom dat je woorden spreekt die gevuld zijn met de goedheid van God. Nu zie je in het Oude Testament dat zegen heel concreet ging over voorspoed en vruchtbaarheid van de mens en het land. Aan veel kinderen en goede oogsten kon je de zegen van God aflezen. Maar die voorspoed was niet de kern van de zegen. Kern is dat God met je meegaat en van stap tot stap levensmogelijkheden aan je zal geven. Heel mooi zie je dat bij de zegen aan Abraham (Gen.12:1-3). Abraham zou tot een groot volk uitgroeien en het zou hem goed gaan, hij zou naam maken, maar de Here zelf zou dit gaan geven in het onbekende land waarheen Abraham moest vertrekken. Omdat God elk moment heel dicht bij hem zou zijn, en zolang Abraham heel dicht bij God zou blijven, kon hij zegen op zijn weg verwachten. Groei en vruchtbaarheid vloeien voort uit de intimiteit met God. Tegelijk zie je in die zegen aan Abraham al een doorkijkje naar de tijd dat niet alleen zijn eigen volk, maar alle volken in zijn zegen zullen delen. Paulus vertelt dat de zegen van Abraham naar ons is toegekomen in Jezus Christus. Door de Geest van Christus is God bij ons en op ons betrokken (Gal.3:14-18). De groei en de vruchtbaarheid die we op Gods zegen mogen verwachten, is dan ook niet meer per definitie materiële zegen, zoals in het oude verbond, maar wel per definitie geestelijke groei en vruchtbaarheid. Wij mogen het leven van Jezus delen, het nieuwe leven.

Nu was zegenen in het oude verbond een echt ambtelijke aangelegenheid. Hoewel niet uitsluitend, was zegenen toch vooral een taak van de priesters. Zegenen was helemaal verbonden met de dienst van de verzoening. Zegen van God komt niet als een soort onpersoonlijke kracht los van de gemeenschap met God door de verzoening met het bloed. Maar die strikt ambtelijke inbedding wordt opengebroken als Christus zijn Geest uitstort op *alle* gelovigen. De gemeente bestaat nu uit allemaal priesters, die geroepen zijn zegenend in het leven te staan (1Pet.2:9). Dat doe je allereerst door in heel je houding het goede voor de ander te zoeken. Dat mensen Gods zegen ontvangen alleen al door met

¹ o.a. André de Haan, "Nou, het beste ...". *Over zegenen gesproken*, 1999 Arnhem. Michael Mulder, *Een zegen ontvangen, een zegen geven*, in: H.ten Brinke, J.W.Maris e.a., *Meer dan genoeg*. Het verlangen naar meer van de Geest, 2004 Barneveld, p.112-123.

je om te gaan (1Pet.3:9). Maar ook door elkaar met woorden te zegenen. Maar dan komt het er wel op aan dat je spreekt op een manier dat God daarin zelf aan het woord komt (1Pet.4:11). Je zegent elkaar dus niet met toekomstvoorspellingen of mooie wensen die *jij* de ander gunt, maar je zegent iemand met woorden waarvan je zeker weet dat God dat geeft. Hoe kun je dat nu zeker weten? Allereerst door je te houden aan de bijbel. Aan de beloften die zeker gelden voor ieder die gelooft. Zo zegen je iemand niet met de belofte dat God een situatie veranderen zal, want dat weet je niet. Maar wel kun je iemand zegenen met geduld of vrede om het in de situatie uit te kunnen houden. Of je zegent iemand met de liefde van God, omdat God die liefde altijd wil geven, in welke vorm dan ook. Of iemand die niet erg gelovig erin staat, kun je zegenen met Gods ruimhartigheid voor kleingelovigen en daarbij bidden om meer van Gods Geest die het geloof kan aanwakkeren.

Doorgeefluik

Dat zijn wel twee verschillende dingen, zegenen en bidden. Als ik voor iemand bid sta ik naast hem en kijken we samen naar God. Maar als ik iemand zegen, dan sta ik aan Gods kant en kijk ik met zijn ogen naar de ander. Als kenmerkend voor de zegen nu juist is dat Gods kracht er in mee komt, geeft het afvlakking wanneer de praktijk van zegenen beperkt wordt tot *zegenbedes* en *zegenwensen*.² Hoewel je iemand ook Gods zegen kunt toewensen en –bidden, is zegenen zelf een activiteit waarbij je jezelf als priester opstelt als instrument van de zegenende kracht van de aanwezige God. Je gaat zelf als het ware in de aanwezigheid van God staan, om door te geven wat je van hem ontvangt. Maar dan komt het voor degene die zegent weer helemaal aan op ontvangen. Want wat ziet God? Wat is de zegen die God heel concreet op dit moment voor deze persoon heeft? Door net als bij het bidden in de Geest en met de Geest waarover ik het had in het vorige hoofdstuk, je te richten op God en je voor hem ontvankelijk op te stellen, kan God je gedachten leiden, je woorden en beelden van zijn zegen voor deze persoon aanreiken, je specifieke beloften uit de bijbel in herinnering brengen. Wanneer je je daarbij werkelijk op God richt en je zegenwoorden in overeenstemming zijn met Gods woord in de bijbel, voorkom je dat je God afhankelijk maakt van jou. Dat de zegen iets wordt waar jij over kunt beschikken, want dat is natuurlijk niet zo. Jij kunt niet zegenen, dat kan God alleen. Als wij zegenen zijn we niets meer dan een doorgeefluik: Wat God geeft, alleen dát geef je door.

Zegenende handen

Het is mooi om bij het zegenen je hand te leggen op iemands schouder, hoofd of rug. Het opheffen van de handen is het vaste gebaar waarmee de priester de zegen aan het volk oplegde (Lev.9:22). Het is een bijbels ritueel dat wil uitdrukken dat er werkelijk iets wordt overgedragen. Of ook wel dat Gods hand op iemand rust. Als iemands hand op je rust terwijl die persoon voor je bidt of jou zegent, voel je als het ware Gods nabijheid. Jezus zelf legde mensen de handen op (Luk.4:40; Mat.9:18) en ook verder in het Nieuwe Testament kom je het steeds weer tegen, bijvoorbeeld bij de vervulling met de Heilige Geest (Hand.8:17; 9:17; 19:6). Ik zei al dat die belofte van de Geest de vervulling was van de oudtestamentische zegen, dus dit gebaar van de handoplegging klopt precies met die oude priesterlijke opheffing van handen. In Hebr.6:1-2 wordt opleggen van handen zelfs genoemd als onderdeel van het basisonderwijs in het

² Michael Mulder, 'Een zegen ontvangen, een zegen geven', p.121.

christelijk geloof. Dit opleggen van handen heeft op zich niets met magie te maken. Wanneer we met zegenen wel de magische kant uitgaan, gaan die handen de suggestie van dat magische natuurlijk versterken. Maar wanneer we de zegen steeds inkaderen in de gemeenschap met God door Christus, en ons daarbij afhankelijk van en ontvankelijk voor Gods *eigen* spreken opstellen, drukken die handen juist mooi uit dat in de zegen van God werkelijk Gods kracht wordt overgedragen. Kracht waardoor het leven met God kan groeien, open bloeien en vrucht dragen. Wanneer in de onderlinge omgang binnen de gemeente het elkaar zegenen weer gewoon wordt, cultuur wordt, zou het nieuwe leven vast en zeker nog meer opbloeien. Dit onderling zegenen is natuurlijk geen alternatief voor de zegen aan het eind van de kerkdienst op zondag. Dat is een specifieke zegen, die door de ambtelijke inbedding en de samenkomst van de gemeente, het specifieke accent heeft dat God niet alleen voor ieder persoonlijk, maar ook voor de gemeente als geheel zorgt. Maar zoals bij elk onderdeel van de zondagse liturgie, zal ook de zegen een plek moeten hebben in de liturgie van ons dagelijks leven.